De opkomst van de NSB

Tegen het eind van de twintiger jaren kwamen enkele kleine fascistische partijtjes in Nederland naar voren. Daar was bijvoorbeeld de Fascisten-bond van Baars, het verbond van Nationalisten van, van der Mijle en van Eysden, de enig koninklijk goedgekeurde fascistische vereniging in Nederland en dan was er zeker nog het “Zwart Front” van Arnold Meyer, die in zijn blad de leuze naar voren bracht: “Het moge al niet waar zijn, dat alle anti-fascisten tot het tuig behoren, één feit is het, dat al het tuig antifascistisch is”. Dit bleken echter allen kleine groeperingen te zijn, die geen groter aanhang in Nederland konden verwerven. Aangezien er toch behoefte bestond om tot een bredere fascistische groepering te komen, werd op 14 december 1931 de Nationaal-Socialistische Beweging in Nederland door Ir. A.A. Mussert en C. van Geelkerken opgericht. Mussert had reeds naam verworven door zijn in 1925 begonnen actie tegen het verdrag van Nederland met België, dat uitermate nadelig voor Nederland zou zijn. Rondom dit comité van actie, waarvan Mussert secretaris was, groepeerden zich een aantal intellectuelen, die niet alleen hun adhaesie betuigden, maar ook wilden werken voor een nationaal reveil. Onder hen waren onder andere Mr. van Vessem en Mr. van Genechten. Het comité van actie tegen het Nederlands-Belgisch verdrag boekte in 1927 het succes, dat de meerderheid van de Tweede Kamer zich er “tegen” verklaarde, en de minister van Buitenlandse Zaken, Jhr. van Karnebeek tot aftreden gedwongen werd. De persoonlijkheden, die in het eerste stadium bij de NSB kwamen, hadden dus in het nabije verleden reeds bewezen, dat zij tot succesvolle actie in staat waren, en zo startte de NSB onder een gunstig gesternte. De leuze van de NSB was: “Godsvertrouwen, liefde voor volk en vaderland, eerbied voor den arbeid”. In het eerste jaar slaagde men erin, 1000 leden bij elkaar te brengen, en toen dan in januari 1933 Adolf Hitler aan de macht kwam, kreeg de NSB de wind in de zeilen en groeide zij in het tweede jaar van haar bestaan uit tot een partij van meer dan 10.000 leden. Bij de verkiezingen in de Tweede Kamer, die in 1935 gehouden werden, kreeg zij 8% van de Nederlandse stemmen achter zich. Het succes zou echter niet blijvend zijn, want alle politieke partijen, die met angst en beven een verdere groei van de NSB vreesden, keerden zich tegen haar en de regering volgde dit voorbeeld door het uitvaardigen van het veel besproken ambtenaren-en uniformverbod op 30 december 1933. Naar aanleiding van de regeringsmaatregelen tegen de NSB, in het bijzonder het verbod voor ambtenaren, namen 19 moedige predikanten het initiatief te protesteren tegen deze terreur.

In 1935 kwam de oorlog van Italië met Abbessinië, waarbij de Italiaanse troepen Abbessinië veroverden en de negus Haile Selassie, Keizer van Abbessinië naar Engeland moest uitwijken. Mussert die deze actie van Mussolini goedkeurde, kreeg hierdoor plotseling geweldige kritiek die losbarstte tegen het fascisme, waarvan de NSB weldra de nadelige gevolgen moest ondervinden. Uit protest bedankten heel wat intellectuelen voor hun NSB-lidmaatschap, maar degenen die wel bleven, waren des te meer overtuigd van de Nationale taak van de NSB, om Nederland weer omhoog te stoten in de vaart der volkeren. Hagespraak 28 juni 1940. Toespraak van Mussert: “Ons Nationalisme is belichaamd in de volkse gedachte. De saamhorigheid van alle Nederlanders, de Dietsers waar ter wereld zij zich ook bevinden. Daar boven uit de verbondenheid van alle Germaanse volkeren, de rasverbondenheid. Daar boven uit de verbondenheid der Europese volkeren. De Europese solidariteit tot handhaving van Europa in de wereld. Gezond Nationalisme is niet denkbaar zonder gezond Socialisme, d.i. gemeenschapszin in de beste betekenis van het woord. Ons Socialisme is geen klassenstrijd, zoals Marxisme in de praktijk der laatste jaren te zien gaf. Ons Socialisme is de daad der sociale Gerechtigheid”. Een verder citaat uit dezelfde Hagespraak: “Wil Europa niet ten onder gaan -wil Europa, dat tenslotte slechts een klein schiereiland is van het Euraziatisch Continent zich kunnen handhaven in de wereld, dan moet

het zich radicaal losmaken van de verderfelijke Engelse politiek van een verdeeld Europa en moet het zich bewust worden van de solidariteit van alle Europese volkeren. En wat ligt meer voor de hand, als een nieuw Europa gevormd moet worden van volkeren, die doordrongen zijn van een Europees verantwoordelijkheidsgevoel, dan dat de Germaanse volkeren een voorbeeld moeten geven, de volkeren, die zijn van één ras, van één bloede: Duitsland, Nederland, Zweden, Noorwegen en Denemarken. En indien dat een levens- noodzakelijkheid is -en dat is het -zullen wij, Nederlanders, dan straks als het hinkende paard achteraankomen en smeken om toegelaten te worden tot de Europese levensruimte of reeds nu als eerste ons bewust zijn van de Germaanse solidariteit als grondslag voor een verenigd en krachtig nieuw Europa?" In het kader van de NSB ontstond in 1934 de Nationale Jeugdstorm onder de leiding van Cees van Geelkerken, als Hoofdstormer. Toentertijd bestond er een duidelijke behoefte aan een jeugdbeweging met een positief, opbouwend jeugdprogramma. Zij was niet neutraal, zij was duidelijk nationaal, wij wensten de jeugd op te voeden naar karakter, nationaal gevoel, vaderlandsliefde en bereidheid het eigen volk in gemeenschapszin te dienen, met vaardigheid, kameraadschap, orde en discipline. Onze spreuk: "In Godsvertrouwen alles voor het vaderland".

Onze Nationale Jeugdstorm hield zich officieel buiten de politiek, maar de verstrengeling van de banden tussen de Jeugdstorm en de NSB maakte, dat de buitenwereld er toch op den duur een fascistische Jeugdbeweging in zag. Bij onze Hagespraken van de NSB op onze Goudsberg te Lunteren was de Nationale Jeugdstorm steeds aanwezig, die met haar fleurige uniformen en grote landsknechttrommels de unieke Hagespraken opluisterden. Het terrein van de Goudsberg was door de welgestelde familie Nieuwenkamp aan de NSB geschonken. De Nijmeegse architect, Mart Janse had voor dit uitgestrekte terrein een podium met verschillende dienstvertrekken daarin ontworpen en gebouwd, zodat dit als waardige achtergrond kon fungeren voor de landelijke bijeenkomsten van vele tienduizenden mensen, met hun sprekers zoals: Mussert, van Geelkerken, Rost van Tonningen, Graaf de Marchant et d'Ansembourg etc.. Bovendien waren vele folkloristische klederdrachten op deze landdagen te zien. De bezoekers van de Hagespraak gingen na afloop daarvan gesterkt door onvergetelijke herinneringen wederom huiswaarts.

Rost van Tonningen, F. S. (1996). *Op zoek naar mijn huwelijksring*. Erembodegem: Krijger, 37-39.